

Luottotietolain muuttaminen

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2009:2

Luottotietolain muuttaminen

OIKEUSMINISTERIÖ

ISSN 1458-6452

ISBN 978-952-466-776-0 (nid.)

ISBN 978-952-466-844-6 (PDF)

Oikeusministeriö

Helsinki 2009

Edita Prima Oy

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
10.2.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Luottotietolain tarkistamistyöryhmä		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
Puheenjohtaja: lainsäädäntöneuvos Tuula Linna Sihteeri: lainsäädäntöneuvos Kirsi Pulkkinen		Toimielimen asettamispäivä 10.10.2008	
Julkaisun nimi Luottotietolain muuttaminen			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luottotietolakia ja ulosottokaaren säännöksiä, jotka koskevat luottotietotoiminnan harjoittajille annettavia tietoja. Esitys koskee saatavan lopullisen vanhentumisen vaikutusta maksuhäiriömerkintöihin ja sitä, mitä tietoja ulosoton tietojärjestelmästä saadaan antaa luottotietotoimintaa varten.</p> <p>Ulosottotieto poistettaisiin luottotietorekisteristä, kun ulosottooperusteen 15 tai 20 vuoden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten lopullisesti vanhentunut. Tarkoituksena on turvata velallisen taloudellisen toimintakyvyn palautuminen. Uutta olisi se, että jos kuitenkin ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskeva kanne on nostettu, siitä annettaisiin tieto luottotietotoimintaa varten.</p> <p>Uutta olisi myös se, että vastaisuudessa ulosoton tietojärjestelmästä annettaisiin varattomaksi todettujen velallisten lisäksi tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosottoa pidettäisiin pitkäkestoisena, jos palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kahden vuoden aikana vähintään 18 kuukauden ajan. Uudistuksella pyritään tältä osin siihen, että maksuhäiriötiedot vastaisivat nykyistä paremmin ulosottovelallisten taloudellista tilannetta.</p> <p>Jos maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta, velkajärjestelyä koskevat tiedot poistettaisiin luottotietorekisteristä lyhyessä määräajassa. Lisäksi luottotietolakia muutettaisiin siten, ettei tuomioistuimen vahvistama sovinto johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) luotto, luottotiedot			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 13/41/2008, OM032:00/2008			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2009:2		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-776-0 (nid.) 978-952-466-844-6 (PDF)
Kokonaissivumäärä 46	Kieli suomi	Hinta 15,00 €	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
10.2.2009

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
Arbetsgruppen för översyn av kreditupplysningslagen		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
Ordförande: lagstiftningsrådet Tuula Linna Sekreterare: lagstiftningsrådet Kirsi Pulkkinen		Datum då organet tillsattes 10.10.2008	
Publikation (även den finska titeln) Ändring av kreditupplysningslagen (Luottotietolain muuttaminen)			
Publikationens delar			
Referat			
<p>I propositionen föreslås ändringar av kreditupplysningslagen och av de bestämmelser i utsökningsbalken som gäller uppgifter som ska lämnas till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet. Propositionen handlar om hur slutlig preskription av fordran påverkar anteckningarna om betalningsstörningar och vilka uppgifter som för kreditupplysningsverksamhet ska få lämnas ut ur utsökningens informationssystem.</p> <p>En utsökningsuppgift ska avföras ur kreditupplysningsregistret när tidsfristen 15 eller 20 år för utsökningsgrunden har löpt ut och fordran därmed slutgiltigt har preskriberats. Avsikten är att säkerställa att gäldenärens ekonomiska funktionsförmåga återställs. En nyhet är att om det dock har väckts talan om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist, ska uppgifter om detta lämnas för kreditupplysningsverksamhet.</p> <p>En annan nyhet är att det ur utsökningens informationssystem i fortsättningen ska lämnas uppgifter förutom om gäldenärer som konstaterats vara medellösa också om långvarig utsökning. Utsökningen betraktas som långvarig om utmätningen av lön eller annan periodisk inkomst har fortgått i minst 18 månader under en tidsperiod av två år. Till denna del är avsikten med reformen att uppgifterna om betalningsstörningar bättre än för närvarande ska motsvara utsökningsgäldenärernas ekonomiska situation.</p> <p>Om det på gäldenärens ansökan har bestämts att betalningsprogrammet förfaller, ska uppgifterna om skuldsanering avföras ur kreditupplysningsregistret inom en kort tidsfrist. Dessutom föreslås att kreditupplysningslagen ska ändras så att förlikning fastställd av domstol inte ska leda till någon anteckning om betalningsstörning.</p>			
Nyckelord kredit, kreditupplysning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) JM 13/41/2008, JM032:00/2008			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2009:2		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-776-0 (häft.) 978-952-466-844-6 (PDF)
Sidoantal 46	Språk finska	Pris 15,00 €	Sekretessgrad Offentligt
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 10 päivänä lokakuuta 2008 työryhmän valmistelemaan luottotietolainsäädännön tarkistamista. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottoaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkityjä tietoja voitaisiin

nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Erityisesti työryhmää pyydettiin kiinnittämään huomiota pitkäaikaiseen toistuvaistulon ulosmittaukseen. Tavoitteeksi asetettiin parantaa luottotietojen luotettavuutta pitkäkestoisen ulosoton tilanteessa. Uudistus ei kuitenkaan saa toimeksiannon mukaan johtaa siihen, että suuri määrä kansalaisia joutuu maksuhäiriörekisteriin tilapäisten maksuongelmien vuoksi.

Toiseksi työryhmän tuli arvioida mahdollisuutta poistaa maksuhäiriömerkintä heti sen jälkeen, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen. Tältä osin tavoitteeksi asetettiin ylivelkaantuneiden kansalaisten palaaminen yhteiskunnan aktiiviksi toimijoiksi. Työryhmän tuli myös pohtia, mikä merkitys mahdollisella ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanteella on.

Vielä työryhmän tuli arvioida, voidaanko nykyistä vanhempia tietoja antaa toimintaansa aloittavalle luottotietotoiminnan harjoittajalle. Lisäksi työryhmän harkintaan jätettiin, puututaanko luottotietosäännöksiin, jotka koskevat velkajärjestelytietoja. Myöhemmin työryhmän tehtäväksi myös annettiin pohtia vahvistettujen sovintojen merkitystä luottotietojen kannalta.

Työryhmän määräaika asetettiin päätymään 28 päivänä helmikuuta 2009.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut lainsäädäntöneuvos Tuula Linna oikeusministeriöstä sekä jäsenenä johtaja Anja Peltonen Kuluttajavirastosta, johtava lakimies Helena Laine Finanssialan Keskusliitosta, ulosottojohtaja Juhani Toukola oikeusministeriöstä ja erityisasiantuntija Riku Neuvonen oikeusministeriöstä (1.1.2009 lukien Helsingin yliopisto). Työryhmän pysyvänä asiantuntijana on toiminut lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin oikeusministeriöstä ja työryhmän sihteerinä lainsäädäntöneuvos Kirsi Pulkkinen oikeusministeriöstä.

Työryhmä kuuli työnsä aikana toimeksiannon mukaisesti tietosuojavaltuutettua, Suomen Kuluttajaliittoa, luotto- ja perintä-alaa, luottotietotoiminnan harjoittajaa ja talous- ja velkaneuvonnan edustajaa.

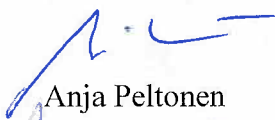
Työryhmä esittää, että ulosottotieto poistettaisiin luottotietorekisteristä, kun ulosottope-
rusteen 15 tai 20 vuoden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten lopullisesti
vanhentunut. Jos kuitenkin ulosottoperusteen määräajan jatkamista koskeva kanne on
nostettu, siitä annettaisiin tieto luottotietotoimintaa varten. Työryhmä ehdottaa laajen-
nettavaksi luottotietotoimintaa varten annettavien ulosottotietojen alaa niin, että vastai-
suudessa annettaisiin varattomaksi todettujen velallisten lisäksi tiedot pitkäkestoisesta
ulosotosta. Työryhmä myös ehdottaa, että silloin kun maksuohjelma on määrätty rau-
keamaan velallisen omasta hakemuksesta, velkajärjestelyä koskevat tiedot poistettaisiin
lyhyessä määräajassa luottotietorekisteristä. Lisäksi työryhmä ehdottaa muutettavaksi
luottotietolakia siten, että riidan sopiminen tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla ei
johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä kunnioittavasti luovuttaa mietintönsä oikeusminis-
teriölle.

Helsingissä 10 päivänä helmikuuta 2009

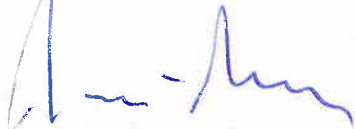
Tuula Linna

Anja Peltonen

Helena Laine

Juhani Toukola

Riku Neuvonen

Kirsi Pulkkinen

Sisällys

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	13
YLEISPERUSTELUT	14
1 Johdanto	15
2 Nykytila	15
2.1 Luottotietorekisteriin merkittävät ulosottotiedot ja niiden säilytysaika	15
2.2 Velkajärjestelytiedot	17
2.3 Vahvistettuja sovintoja koskevat tiedot	18
3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	
3.1 Ulosottotiedot	18
3.2 Velkajärjestelytiedot	21
3.3 Vahvistettuja sovintoja koskevat tiedot	22
4 Esityksen vaikutukset	22
5 Asian valmistelu	24
6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	25
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	26
1 Lakiehdotusten perustelut	26
1.1 Ulosottokaari	26
1.2 Luottotietolaki	30
2 Voimaantulo	33
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	33
LAKIEHDOTUKSET	35
ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n ja 2 luvun 28 §:n muuttamisesta	35
luottotietolain muuttamisesta	37
LAGFÖRSLAG	39
om ändring av 1 kap. 32 § och 2 kap. 28 § i utsökningsbalken	39
om ändring av kreditupplysningslagen	41

**Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto**

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi ulosottokaaren ja luottotietolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaaren säännöksiä, jotka koskevat luottotietotoiminnan harjoittajille annettavia tietoja, sekä luottotietolakia. Esitys koskee saata-
van lopullisen vanhentumisen vaikutusta maksuhäiriömerkintöihin ja sitä, mitä tietoja
ulosoton tietojärjestelmästä annetaan luottotietotoiminnan harjoittajille.

Ehdotuksen mukaan ulosottotieto poistettaisiin luottotietorekisteristä, kun ulosottope-
rusteen 15 tai 20 vuoden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten lopullisesti
vanhentunut. Uudistuksella pyritään turvaamaan velallisen taloudellisen toimintakyvyn
palautuminen. Kuitenkin jos ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskeva kanne on
nostettu, siitä annettaisiin tieto luottotietotoimintaa varten.

Vastaisuudessa ulosoton tietojärjestelmästä annettaisiin varattomaksi todettujen velallis-
ten lisäksi tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosottoa pidettäisiin pitkäkestoisena, jos
palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kahden vuoden aikana vähin-
tään 18 kuukauden ajan. Näin maksuhäiriötiedot vastaisivat nykyistä paremmin ulosot-
tovelallisten taloudellista tilannetta.

Jos maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta, velkajär-
jestelyä koskevat tiedot poistettaisiin luottotietorekisteristä lyhyessä määräajassa. Luot-
totietolakia muutettaisiin myös siten, että riidan sopiminen tuomioistuimen vahvistamal-
la sovinnolla ei johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun
ne on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Luottotietolaki (527/2007) tuli voimaan 1 päivänä marraskuuta 2007. Lain hyväksyessään eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi. Eduskuntakäsittelyssä luottotietolain täydentäminen ei ollut aikataulusyistä mahdollista. Tässä esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi ulosottorekisteritietojen käyttämistä luottotietotarkoitukseen sellaisissa tapauksissa, joissa ulosotto on jatkunut pitkään ja kyseinen velallinen siten käytännössä rinnastuu varattomaan henkilöön.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2006 vp) ehdotettiin, että ulosottoa koskevat tiedot poistettaisiin heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että saatavan täytäntöönpanokelpoisuudelle säädetty aika on kulunut umpeen. Esityksessä pidettiin asianmukaisena ja kohtuullisena ulosottotietojen poistamista heti määräajan umpeen kulumisen jälkeen, vaikka velallista vastaan voidaan nostaa kahden vuoden määräajassa ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne. Lisäksi viitattiin siihen, ettei määräajan jatkamiskanne todennäköisesti toteutuisi useimmissa tapauksissa.

Eduskuntakäsittelyssä kuitenkin katsottiin, ettei maksuhäiriötietojen poistaminen välittömästi määräajan umpeen kulumisen jälkeen ollut luottoriskien hallinnan kannalta perusteltua. Eduskunnan lakivaliokunta totesi mietinnössään (LaVM 32/2006 vp), ettei täytäntöönpanokelpoisuuden määräajan päättymistä sinänsä voida pitää osoituksena siitä, että kyseisen henkilön osalta luotonantajan luottoriski olisi ainakaan merkittävästi alentunut. Valiokunnan mietinnön mukaisesti eduskunta muutti kyseistä säännöstä niin, että ulosottoperusteen määräajan päättymisen ei johda maksuhäiriömerkinnän välittömään poistamiseen rekisteristä.

Mainittu ratkaisu on kuitenkin johtanut siihen, että velalliset ovat joutuneet epätasaroiseen asemaan jäljempänä selostettavalla tavalla. Tämän esityksen mukaan ulosottotieto poistettaisiin, kun ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten ulosottokaaren mukaan lopullisesti vanhentunut. Ehdotus vastaa asiallisesti alkuperäistä luottotietolakiesitystä kuitenkin niin, että eduskunnan mainitsemat luottoriskit otettaisiin huomioon siten, että ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne johtaisi maksuhäiriömerkintään. Näin voidaan turvata lopullisen vanhentumisen tarkoituksiperät vaarantamatta olennaisesti luotonantajan luottoriskiä.

Ulosottokaari (705/2007) on tullut voimaan vuoden 2008 alusta. Ulosottokaarissa säädetään, mitä tietoja ulosottomies saa antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle. Näitä säännöksiä muutettaisiin vastaavasti niin, että ulosottomies ilmoittaisi ulosottoperusteen määräajan umpeen kulumisesta luottotietotoiminnan harjoittajille maksuhäiriömerkinnän poistamista varten.

Ulosottokaarta ja luottotietolakia muutettaisiin myös siten, että pitkäkestoisesta ulosotosta annetaan tiedot luottotietotoiminnan harjoittajille. Näin voidaan parantaa luottotietojen kattavuutta ja luotettavuutta.

Jos maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen hakemuksesta, velkajärjestelytiedot ehdotetaan poistettavaksi luottotietorekisteristä kolmen kuukauden kuluessa. Tämän ehdotuksen taustalla on maaliskuun alussa vuonna 2008 voimaan tullut selventävä lainmuutos, jonka mukaan velallisella on aina oikeus saada hänelle vahvistettu maksuohjelma raukeamaan (laki 117/2008, Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain ja velan vanhentumisesta annetun lain muuttamisesta 178/2007 vp).

Esitykseen sisältyy myös muutosehdotus, jonka mukaan asian sopiminen tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla ei johda maksuhäiriömerkinnän tekemiseen. Muutosehdotuksella pyritään edistämään sovintojen tekemistä tuomioistuimissa.

2 Nykytila

2.1 Luottotietorekisteriin merkittävät ulosottotiedot ja niiden säilytysaika

Ulosottooperusteen määräajan umpeen kulumisen vaikutus

Ulosottotietoina saadaan tallettaa luottotietorekisteriin ne tiedot, jotka ulosottomies antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle ulosottokaaren nojalla. Nykyisin ulosotosta saadaan antaa varattomuusestetietoja ja tietoja suppean ulosoton esteestä. Suppeassa ulosotossa etsitään ainoastaan sellaista omaisuutta, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi. Tästä syystä suppeassa ulosotossa ei anneta normaalia varattomuusestetodistusta vaan suppean ulosoton este, joka tarkoittaa sitä, ettei suppean ulosoton kohteeksi sopivaa omaisuutta ole löytynyt. Tämä ei kerro sitä, onko velallisella muuta omaisuutta. Edellä mainitut ulosottotiedot annetaan luottotietotoiminnan harjoittajalle, vaikka ulosottooperusteen määräaika olisi juuri kulumassa umpeen.

Vuonna 2008 ulosotosta annettiin varattomuusestetietoja luottotietotoiminnan harjoittajille yhteensä noin 177 000 kappaletta ja suppean ulosoton esteitä noin 179 000 kappaletta. Yhteensä ulosotosta annettiin luottotietotoiminnan harjoittajille siis noin 360 000 ulosottotietoa maksuhäiriömerkinnän tekemistä varten.

Ulosotto voi päättyä myös muusta syystä kuin velallisen varattomaksi toteamiseen tai suppean ulosottoasian esteeseen. Asia poistetaan silloin ulosotosta niin sanotulla muulla esteellä (ulosottokaaren 3 luvun 95 §:n 2 momentti). Näin käy muun muassa silloin, kun velkojan saatava vanhentuu ulosottoerinnän aikana. Saatava voi vanhentua ulosoton aikana, jos kyseistä vanhentumisaikaa ei voida katkaista. Tällainen vanhentumisaika on esimerkiksi ulosottooperusteen määräaikaan sidottu saatavan lopullinen vanhentuminen. Jos ulosottoasian vireilläolo päättyy muuhun esteeseen, ulosottotietoja ei luovuteta luottotietotoiminnan harjoittajalle, eikä velallisesta siten tehdä maksuhäiriömerkintää. Näin ollen vaikka velallisen palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittaus olisi kestänyt pitkään ja on jatkunut vanhentumishetken saakka, velallinen välttää maksuhäiriömerkinnän.

nän, koska asia kirjataan ulos muulla esteellä. Sen sijaan sellainen velallinen, jolla ei ollut palkkatuloa tai riittävästi muuta ulosmittauskelpoista varallisuutta ja tämä on todettu vaikkapa vain päivä ennen lopullista vanhentumista, saa maksuhäiriömerkinnän varattomuuden johdosta. Täten velalliset, joiden velat ovat yhtä vanhoja, ovat joutuneet erilaiseen asemaan sen mukaan, oliko toistuvaistulo ulosmitattuna juuri vanhentumishetkellä.

Saatava vanhentuu siinäkin tapauksessa, että se ei ollut ulosottooperinnässä vanhentumishetkellä. Näiden velallisten asema vaihtelee sen mukaan, missä vaiheessa velkoja on edellisen kerran yrittänyt periä ulosotossa saatavaa, joka on sittemmin vanhentunut. Jos perintäyrityksestä on kulunut kolme vuotta, velallisen luottotiedot ovat siltä osin puhtaat, paitsi jos maksuhäiriötiedon säilytysaika on ollut neljä vuotta. Jos taas saatava on käynyt ulosotossa tätä myöhemmin, luottotiedoissa on varattomuudesta johtuva maksuhäiriömerkintä. Nykyisen lain mukaan maksuhäiriötieto ei poistu, vaikka saatava vanhentuisi lopullisesti ennen tiedon säilytysajan päättymistä.

Lama-ajan velallisten asema on siten muodostunut sattumanvaraisten seikkojen johdosta erilaiseksi maksuhäiriömerkintöjen suhteen ja velalliset ovat eriarvoisessa asemassa. Yhdenvertaisuusperiaate on kuitenkin keskeinen myös luottotietotoiminnassa. Tämä ilmentyy esimerkiksi luottotietolain 11 §:stä, jonka mukaan luottotietotoiminnan harjoittajan on pidettävä huolta siitä, että luottotietorekisteriin merkittävien ja siihen merkittyjen luottotietojen käsittelyssä ja muutoin luottotietotoimintaa harjoitettaessa rekisteröityjä kohdellaan yhdenvertaisesti. Samalla tavalla tulee huolehtia siitä, ettei velallisten yhdenvertaisuus luottotietojen osalta vaarannu käytännössä eri lakien yhteisvaikutuksen vuoksi.

Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa tuntuvasti henkilön mahdollisuuksia toimia luotto-markkinoilla ja myös esimerkiksi asunnon vuokraamista. Ulosottooperusteen määräajalla ja siihen liitettyllä saatavan aineellisella vanhentumisella pyrittiin saattamaan ylivelkaantuneet kansalaiset takaisin aktiivisiksi toimijoiksi yhteiskunnassa ja säästämään myös yhteiskunnan kustannuksia. Tämän tavoitteen täysimääräistä toteutumista haittaa se, että osalla velallisista on yhä voimassa maksuhäiriömerkintä, vaikka ulosottooperusteen määräaika on kulunut umpeen ja luottotiedot muutoin olisivat puhtaat.

Luottotietojen kattavuus

Ulosottokaaren 1 luvun 31 §:ssä luetellaan julkiset ulosottotiedot. Pykälän mukaan jokaisella on oikeus saada nimeämästään velallisesta yleensä kahdelta vuodelta tietyt tiedot, kuten velallisen henkilötietoja, ulosottoasian perustietoja, hakijan saatavan määrä ja tilitysmäärä sekä estetodistuksen laatu ja päivämäärä. Tiedot annetaan erityisinä todistuksina. Säännöksissä on tasapainotettu yhtäältä julkisuusperiaatteen toteutuminen ulosotossa ja toisaalta velallisen yksityisyydensuoja. Tietoja käytetään jonkin verran myös luottotietotarkoituksessa. Esimerkiksi vuoden 2008 aikana mainittuja todistuksia annettiin yhteensä noin 10 000. Ensisijaisesti kysymys on kuitenkin siitä, ettei ulosotto voi olla kokonaan salaista, jolloin tietyt perustiedot tulee olla kaikkien saatavissa.

Nykyisessä järjestelmässä ongelmallista on se, että kun tuomioistuinvaihetta koskevan maksuhäiriömerkinnän säilytysaika päättyy, velallisen luottotiedot saattavat olla ”puh-

taat”, vaikka pitkäkestoinen toistuvaistulon ulosmittaus samalla jatkuisi vuosikausia. Niin kauan kuin asiaa ei poisteta ulosotosta varattomuusesteellä, ulosotto jatkuu ilman maksuhäiriömerkintää, kunnes 15 tai 20 vuoden määräaika kuluu umpeen. Tällöin asia poistetaan edellä todetulla tavalla ”muulla esteellä”, joka sekään ei aiheuta maksuhäiriömerkintää.

Luottotietojen kattavuuden ja luotettavuuden kannalta on epäkohta, ettei tietoja pitkäkestoisesta ulosotosta rekisteröidä luottotietorekisteriin. Pitkäkestoisesta toistuvaistulon ulosmittauksesta luotonantaja saa tiedon velallisen itsensä lisäksi vain ulosottorekisteristä.

Ulosottooperusteen määräaika saadaan jatkaa kymmenellä vuodella alkuperäisen määräajan päättymisestä ulosottokaaren 2 luvun 26 §:ssä säädetyillä edellytyksillä. Määräajan jatkamiskanteen nostamisesta ei aiheudu maksuhäiriömerkintää. Käytännössä merkintä seuraa vasta, kun asiassa annetaan tuomio ja sen täytäntöönpanossa on todettu varattomuuseste. Määräajan jatkamiskanteita on nostettu varsin vähän, vuonna 2008 tietävästi alle sata kannetta. Kuitenkin niissä yksittäistapauksissa, joissa jatkamiskanne on nostettu, on olemassa mahdollisuus, että kyseisen saatavan perintää jatketaan vielä pitkään. Tieto tällaisesta mahdollisuudesta saattaa olla ratkaisevan tärkeä luotonantoa koskevassa harkinnassa.

Nykyisin ulosotosta annetaan tietoja luottotietotoiminnan harjoittajille enintään kahdelta kuukaudelta. Käytännössä tietoja annetaan kuukauden erissä. Kielto antaa kahta kuukautta vanhempia ulosottotietoja johtaa siihen, että toimintaansa aloittava luottotietotoiminnan harjoittaja ei voi tarjota asiakkailleen tietoja niiden luottotietolain mukaiselta säännönmukaiselta säilytysajalta ennen kuin on kerännyt tietoja ulosotosta kolmen vuoden ajan. Tämä hidastaa olennaisesti luottotietotoiminnan aloittamista.

2.2 Velkajärjestelytiedot

Jos yksityishenkilön velkajärjestely raukeaa, sitä koskeva merkintä säilyy kahden vuoden ajan velkajärjestelyrekisterissä (yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen, 58/1993, 9 §:n 1 momentin 3 kohta). Tällainen tieto saadaan merkitä myös luottotietorekisteriin, ja se on poistettava kuukauden kuluessa siitä, kun tieto poistetaan velkajärjestelyrekisteristä (luottotietolain 18 §:n 1 momentin 2 kohta).

Maaliskuussa 2008 tuli voimaan täsmentävä lainmuutos, jonka mukaan velallisella on ehdoton oikeus saada maksuohjelma raukeamaan. Tällä pyrittiin siihen, että velallinen voi päästä eroon itselleen epäedulliseksi käyneestä maksuohjelmasta. Uudistuksessa korostettiin, ettei maksuohjelman rauettamisesta yleensä saisi seurata velalliselle haitallisia seurauksia, kuten viivästyskoron maksuvelvollisuutta tai ulosottooperusteen määräajan jatkamista. Näiden tavoitteiden kanssa on jossakin määrin ristiriidassa se, että sen jälkeen kun maksuohjelma on velallisen omasta hakemuksesta määrätty raukeamaan, raukeamisesta säilyy maksuhäiriömerkintä kaksi vuotta.

2.3 Vahvistettuja sovintoja koskevat tiedot

Luottotietolain mukaan maksuhäiriötietoina saa luottotietorekisteriin tallettaa myös tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla (13 §:n 1 momentin 3 kohta ja 24 §:n 1 momentin 2 kohta). Säännökset lisättiin luottotietolakiin eduskuntakäsittelyssä, koska tuomioistuimen vahvistama sovinto on ulosotokaaren mukaan ulosottooperuste tuomion tavoin.

Vahvistettu sovinto ei kuitenkaan samalla tavalla osoita maksun laiminlyöntiä kuin yksipuolinen tuomio. Käytännössä tuomioista merkitään luottotietorekisteriin ainoastaan yksipuoliset tuomiot, koska niissä maksuvelvoitetta ei ole perustellusti kiistetty. Sovintoon johtaneen riita-asian taustalla saattaa olla perusteltu saatavan määrän tai perusteen osittainen tai kokonaan kiistäminen. Perintäala on saattanut oikeusministeriön tietoon, että nykyinen mahdollisuus rekisteröidä luottotietoihin myös vahvistetut sovinnot, on vaikeuttanut sovintojen tekemistä tuomioistuimissa. Tämä on ristiriidassa sen kanssa, että tuomari usein pyrkii ohjaamaan asianosaiset sopimaan asian.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Ulosottotiedot

Ulosottooperusteen määräajan umpeen kulumisen vaikutus

Esityksessä pyritään edesauttamaan niiden velallisten palaamista aktiiviksi toimijoiksi yhteiskuntaan, joita koskevat ulosottooperusteen määräajat ovat kuluneet umpeen. Kun velkaantumisen on kulunut hyvin pitkä aika, on kohtuullista ja asianmukaista, että velallinen saa mahdollisuuden uuteen alkuun ja sen myötä halun taloudelliseen toimeillaisuuteen. Velallisen vapautuminen velkaongelmista säästää myös yhteiskunnan kustannuksia, jotka syntyvät velan perimisestä ja velkaantumisen aiheuttamista ongelmista. Luottotietorekisteriin merkityt ulosottotiedot eivät saisi estää velallisen tilanteen ennallistamista, jos velkaantumisen on kulunut huomattavan pitkä aika.

Ulosottooperusteen määräaika on pitkä, 15 tai 20 vuotta. Se, että velkaantuminen on vanhaa perua ja velallisen velkatilanne on sen myötä muuttunut hallitsemattomaksi suuren velkamäärän ja pienten tulojen epäsuhteen vuoksi, ei kerro velallisen halusta ja kyvystä hoitaa sellaista velkamäärää, joka hänen tuloillaan on hoidettavissa, jos aiemmat velat poistuvat. Luottotietolain 6 §:n 1 momentin mukaan luottotietoina saa käsitellä vain sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeellisia kuvaamaan rekisteröidyn maksukykyä tai maksuhalukkuutta. Jos henkilö on ylivelkaantunut esimerkiksi 15 vuotta aikaisemmin epäonnistuneen yritystoiminnan vuoksi, eikä ole sen jälkeen tuloillaan kyennyt maksamaan saatavaa, henkilön maksukykyä tai maksuhalua mahdollisen uuden luoton suhteen ei välttämättä kuvaa se, että hän on saanut ulosotosta varattomuusmerkinnän tällaisesta vanhasta saatavasta.

Edellä mainituista syistä ja jaksossa 2.1 kuvatun velallisten eriarvoisen aseman korjaamiseksi ehdotetaan, että sen jälkeen kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen, ulosottotieto poistetaan luottotietorekisteristä.

Poistaminen voi perustua ulosottomiehen jälkikäteiseen peruutusilmoitukseen tai ulosottotiedon antamisen yhteydessä etukäteen ilmoittamaan ajankohtaan. Tällainen etukäteisilmoitus maksuhäiriömerkinnän myöhempää poistamista varten annettaisiin, jos nähdään, että ulosottooperusteen määräaika kuluu umpeen ennen tiedon säilytysajan päättymistä.

Jos kuitenkin velallinen on olennaisesti vaikeuttanut toimillaan velkojan maksunsaantia, on perusteltua, että mahdollinen uusi luotonantaja saa tästä tiedon. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ulosottotietoina luottotietorekisteriin saataisiin merkitä tieto siitä, että ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanne on nostettu. Määräajan jatkamisen kriteerit ulosotokaaren 2 luvun 26 §:ssä ovat tiukat, ja tämä näkyikin siinä, että jatkamiskanteita on tiettävästi nostettu hyvin vähän. Voidaan lähteä siitä, ettei velkoja oikeudenkäyntikuluriskillään nosta kanteita asioissa, joissa ei ole selvästikään menestymisen mahdollisuuksia. Kun lisäksi kanteen nostavan velkojan intressi otaksuttavasti on huomattava, voidaan pitää luotonantajan luottoriskin kannalta perusteltuna, että määräajan jatkamiskanteet merkittäisiin luottotietoihin. Määräajan jatkamiskannetta koskeva merkintä olisi siis uusi ulosottotietojen ryhmä luottotietorekisterissä.

Kanteen nostaminen ei tosin vielä merkitse sitä, että väite velkojan maksunsaannin olennaisesta vaikeuttamisesta pitää lopulta paikkansa. Merkinnän tekemistä luottotietorekisteriin jo kanteen nostamisvaiheessa voidaan kuitenkin perustella sillä, että vastavasti luottotietojen puhdistuminen ulosottooperusteen määräajan umpeen kulumisen perusteella jossakin määrin nostaa luotonantajan riskiä nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna. Kyseessä on siten eri suuntiin käyvien intressien tasapainottaminen toisiinsa. Jos kuitenkin määräajan jatkamiskanne on hylätty ensimmäisessä oikeusasteessa, merkintä poistettaisiin velallisen pyynnöstä. Ei ole asianmukaista, että velkoja voisi toimillaan pysyttää vastapuolelle aiheutuneen maksuhäiriömerkinnän sen jälkeen, kun kanne on kertaalleen tuomioistuimessa hylätty. Etenkin yksityinen velkoja, kuten takautumissääntävaansa perivä takaaja, saattaa jatkaa oikeudenkäyntiä esimerkiksi periaatesyistä.

Luottotietojen kattavuus

Luottotietojen kattavuuden ja luotettavuuden parantamiseksi ehdotetaan, että määräajan jatkamiskanteen ohella toisena uutena ulosottotietojen ryhmänä luottotietorekisteriin merkittäisiin tieto pitkäkestoisesta ulosotosta. Rahoittajan luottoriski saattaa olla huomattava silloin, kun luotonhakijana on pitkäaikainen ulosottovelallinen. Luotonantaja voi pyytää luonnollisesti tietoja velalliselta itseltään, mutta on luottotietotoiminnan perusajatuksen mukaista, että tiedot velkaongelmista ovat myös tarkistettavissa. Nykyisin tällaisen tiedon velkoja on saanut vain ulosottorekisteristä pyytämällä velallista koskevan todistuksen. Nyt ehdotetaan, että pitkäkestoinen toistuvaistulon ulosmittaus merkitäisiin myös luottotietoihin.

Tietoja ei sen sijaan annettaisi ulosottoasian vireille tulosta. Ulosottoasioita on viime vuosina tullut vireille 2,2 – 2,7 miljoonaa vuosittain, joten ulosottoasian vireille tulon merkitseminen luottotietoihin johtaisi huomattavaan maksuhäiriömerkintöjen määrän lisääntymiseen. Silloin kun saatava on maksettu ulosottoon maksukehotusaikana, kyseistä ulosottoasiasta ei tule merkintää edes ulosoton julkisiin tietoihin. Liian varhainen ulosottotiedon antaminen luottotietoihin johtaa helposti yksityiset velalliset ja yritykset

vaikeuksiin, vaikka kyseessä olisi ohimenevä ongelma. Harvinaista ei ole sekään, että esimerkiksi ulkomailla oleskelun tai muun syyn vuoksi myös maksukykyisiä ja maksuhaluisia henkilöitä joutuu ulosottoon. Olisi kohtuutonta, jos tällöinkin seurauksena olisi vuosikautia kestävä maksuhäiriömerkintä. Kun yksipuolisesta tuomiosta seuraa maksuhäiriömerkintä ja kun toisaalta myös pitkäkestoinen ulosotto johtaisi maksuhäiriömerkinnän tekemiseen, luottotietojen kattavuus olisi suhteellisen hyvä. Pelkkää ulosoton vireilletulotietoa ei voida pitää sellaisena luottotietolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tietona, joka on tarpeellinen ja asianmukainen kuvaamaan henkilön maksukykyä tai maksuhalukkuutta.

Ulosoton tiedot olisivat edelleen julkisia ulosottokaaren 1 luvun 31 §:n mukaisesti. Kyse olisi tältä osin julkisuusperiaatteen toteuttamisesta ulosottoa toimessa. Viranomaistoiminnan henkilötietorekisterien osittainen tai täydellinen julkisuus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että julkisia tietoja voitaisiin käyttää vapaasti. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilötietorekisterissä olevista tiedoista saa antaa kopion, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Yleisen henkilötietojen suojan mukaan henkilötietojen käyttö edellyttää, että tietojen käsittely on tarpeellista kyseisessä toiminnassa. Ei siis ole asianmukaista, että viranomaistoiminnan julkisuuteen vedoten vaaditaan kaikkien velallistietojen käytettävyyttä yksityisenä liiketoimintana harjoitettavassa luottotietotoiminnassa silloin, kun toiminnan yleisen luotettavuuden kannalta tällaisten tietojen rekisteröinti ei ole tarpeellista ja saattaa päinvastoin aiheuttaa vahinkoa yksityisille kansalaisille ja yrityksille.

Näistä syistä ulosoton julkisten tietojen antaminen muista kuin varattomuustapauksista rajoitettaisiin pitkäkestoiseen ulosottoon. Tämä koskisi myös yritysten ulosottotietoja. Yritysten kohdalla ulosotto johtaa varsin nopeasti joko saatavan maksamiseen konkurssin välttämiseksi tai varattomuuden toteuttamiseen, josta seuraa maksuhäiriömerkintä. Yrityksen saaman tulon pitkäkestoinen ulosmittaus on harvinaista.

Merkitystä ei olisi sillä, miksi ulosotto on pitkäkestoinen. Olipa syynä muutama suuri yksittäinen velka tai velallisen tapa hoitaa maksunsa ulosoton kautta, luotonmyöntäjälle on merkityksellistä saada tieto pitkään jatkuneesta ulosottoerinnästä. Tosin elatusavun perinnässä tilanne saattaa olla se, että velallisella ei ole erääntynyttä velkaa ulosotossa, vaan hän suorittaa ulosoton kautta niin sanottua juoksevaa elatusapua sitä mukaa kuin sitä erääntyy. Taustalla saattavat olla muut syyt kuin maksukyvyttömyys. Tätä – sinänsä harvinaista tilannetta – varten ei kuitenkaan ole perusteltua luopua siitä kaikkia velallisia yhdenmukaisesti kohtelevasta ja käytännössä helposti sovellettavasta säännöstä, että ainoa pitkäkestoisen ulosoton kriteeri olisi ulosoton kestoaika. Halutessaan elatusvelallinen voi käyttää hyväkseen mahdollisuutta pyytää rekisteriin täydentäviä tietoja maksuhäiriömerkintään johtaneista syistä luottotietolain 13 §:n 2 momentin perusteella.

Pitkäkestoisuuden rajaksi ehdotetaan kahta vuotta. Velallisilta keskimäärin kuukaudessa kertyvät määrät ovat suhteellisen pieniä. Jos esimerkiksi velalliselta ulosmitatusta toistuvaistulosta tilitetään velkojille kuukausittain 100 euroa, kahdessa vuodessa kertyy 2 400 euroa. Tätä suurempi velkamäärä suhteessa tuloihin johtaa silloin tässä esityksessä tarkoitettuun pitkäkestoiseen ulosottoon.

Kahden vuoden rajaa on käytetty pitkäkestoisuuden mittapuuna myös ulosottomaksujen osalta. Sen jälkeen kun velalliselta on peritty toistuvaistulon ulosmittauksessa kahden vuoden ajalta taulukkomaksuja yhteensä vähintään 18 kuukaudelta, taulukkomaksujen perintää ei jatketa (ulosottomaksuista annetun lain, 34/1995, 5 §:n 4 momentti). Tätä samaa kriteeriä sovellettaisiin myös luottotietomerkintöjen suhteen.

Muutoinkin ulosottoa, joka on jatkunut kaksi vuotta mahdollisin lyhyehköin tauoin, voidaan pitää osoituksena siitä, etteivät velallisen maksuvaikeudet ole tilapäisiä. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan lainsäädännössämme yleisesti sitä, että velallinen on muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Tähän nähden kahden vuoden rajaa voidaan pitää sopivana ja perusteltuna.

Esityksessä ei ehdoteta, että annettaisiin kahta kuukautta vanhempia ulosottotietoja. Tätä vanhempien tietojen antaminen etenkin laajana tietomäärän kertaluovutuksena kyläkin edistäisi kilpailua luottotietotalalla helpottamalla ja nopeuttamalla toiminnan aloittamista. Ongelmana on kuitenkin se, että ulosotossa ei ole enää jälkikäteen saatavilla virheettömiä luottotietoja. Sen jälkeen kun tiedot on luovutettu luottotietotoiminnan harjoittajille, mahdolliset poistot, korjaukset ja lisämerkinnät tehdään suoraan luottotietorekisteriin. Näin ollen ulosottorekisteristä on saatavissa vain se tietoinen, joka on ollut pohjana maksuhäiriötiedoille mutta joka ei enää ole ajantasainen. Saattaisi käydä niin, että henkilö, jolla on puhtaat luottotiedot esimerkiksi ulosottooperusteen kumoamisen vuoksi, joutuisi uudestaan maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Oikeusministeriön saaman tiedon mukaan alalla jo pitkään toimineen yhtiön lisäksi myös muutama muu yhtiö on tehnyt ilmoituksen luottotietotoiminnan aloittamisesta tietosuojavaltuutetun toimistoon. Näin ollen kilpailu ei ole estynyt ulosottotietojen ajallisten luovutusrajoitusten vuoksi. Rekisteröityjen oikeusturva tulee asettaa nopean alalle pääsyn edelle.

3.2 Velkajärjestelytiedot

Esityksessä ehdotetaan, että velkajärjestelytiedot poistetaan luottotietorekisteristä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on määrätty raukeamaan hänen omasta hakemuksestaan. Kolmen kuukauden säilytysaika velallisen pyynnön jälkeen perustuu siihen, että näin velkojilla olisi tilaisuus hankkia ulosottooperuste luottotietomerkinnän voimassaoloaikana niissä tapauksissa, joissa velallista vastaan ei ole tuomiota. Yksipuolisen tuomion antamisesta seuraisi normaaliin tapaan maksuhäiriömerkintä.

Velkajärjestelyä koskevat tiedot jäisivät kuitenkin edelleen julkiseen velkajärjestelyrekisteriin. Tässäkin on kysymys julkisuusperiaatteen toteuttamisesta. Ei voida pitää hyväksyttävänä, että rauennut velkajärjestely voisi jäädä kokonaan salaiseksi edes silloin, kun maksuohjelma raukeaa velallisen hakemuksesta. Sen sijaan maksuhäiriötietona velkajärjestelyn oma-aloitteisella raukeamisella ei voida katsoa olevan niin olennaista merkitystä, että tarvetta sen rekisteröintiin voitaisiin pitää painavampana kuin maksuhäiriömerkinnästä kyseiselle henkilölle aiheutuvaa haittaa. Syy maksuohjelman rauettamiseen lienee yleensä se, että ohjelmaan kuuluvat velat ovat joko vanhentuneet tai sellaisia määrältään, että velallinen kykenee ne maksamaan. Jos taas velallisella on vanhentumattomia velkoja jäljellä, eikä hän maksa tällaisia velkoja, niitä voidaan periä ulosottoteitse.

Jollei ulosotossa sitten löydy riittävästi varoja, asiassa annetaan tiedot luottotietotoiminnan harjoittajalle varattomuusestetodistuksen tai myöhemmin pitkäkestoisen ulosoton perusteella.

Rauennutta velkajärjestelyä koskevan tiedon poistaminen ei vaikuttaisi mahdollisten muiden maksuhäiriötietojen säilytysaikoihin. Jos velallisella on maksuhäiriötieto esimerkiksi yksipuolisen tuomion tai ulosotossa todetun varattomuuden johdosta, ne säilyisivät luottotietorekisterissä normaaliin tapaan. Tämän voidaan katsoa riittävän turvaamaan luotonantajan tiedon tarpeen.

3.3 Vahvistettuja sovintoja koskevat tiedot

Esityksessä ehdotetaan, että luottotietolaista poistetaan säännökset, joiden mukaan tuomioistuimen vahvistama sovinto johtaa maksuhäiriömerkinnän tekemiseen. Muutoksen avulla pyritään edistämään sovintoja. Tämä tavoite on omaksuttu myös muualla lainsäädännössä, esimerkiksi riita-asioiden sovittelusta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (663/2005). Kuten edellä todettiin, sovittu asia on saattanut olla hyvinkin riitainen eikä osoitus maksun laiminlyönnistä. Kun vahvistettu sovinto on ulosottoperuste, maksuhäiriömerkintä seuraa ulosottoasiassa, jollei velallinen sittemmin kykene maksamaan sovittua määrää. Siirtymäsäännöksissä mahdollistettaisiin jo tehtyjen maksuhäiriömerkintöjen poistaminen, jos velallinen osoittaa, että merkintä perustuu sovintoon, jonka tuomioistuin on vahvistanut.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksen yhtenä tavoitteena on tukea velallisia, joiden velat ovat vanhaa perua edistämällä heidän taloudellisen tilanteensa tasapainottumista ja samanlaisia taloudellisia toimintamahdollisuuksia kuin muilla kansalaisilla. Ulosottoperusteen määrääjan umpeen kulumiseen sidottu vanhentuminen on velkakohtainen. Kyseessä ei siten ole kertakaikkinen veloista vapauttava järjestelmä. Niiden velallisten, joita koskevat maksutuomiot on annettu 1990-luvun alkupuolella, velkavastuu päättyy lähivuosina tai on jo päättynyt. Tällaisten velallisten määrää on vaikea arvioida. Edes tietoa siitä, kuinka paljon sellaisia lama-ajan velallisia on, jotka eivät ole olleet velkajärjestelyssä, ei ole. Esitetyt arviot ovat olleet 30 000 – 60 000 välillä.

Ulosoton tilastosta saatavan tiedon mukaan noin 5 500 velallista on päässyt ulosotosta kokonaan pois ulosottoperusteen määrääjan umpeen kulumisen vuoksi. Luku ei kuitenkaan kerro kokonaan heidän velkatilannettaan. Lisäksi on olemassa todennäköisesti tuhansia lama-ajan velallisia, joiden saavat eivät ole olleet ulosottoerinnässä viime vuosina. Erityisesti niille velallisille, joilla ei ole jo lakanneiden lama-ajalta peräisin olevien velkavastuiden lisäksi uudempia velkoja, ehdotus merkitsisi mahdollisuutta jatkaa paitsi velattomana myös ilman maksuhäiriömerkintöjä. Voidaan arvioida, että tällaisia velallisia on tuhansia, ja heitä tulee muutaman seuraavan vuoden aikana lisää, kun vanhojen ulosottoerusteiden määräaika yksi kerrallaan kuluu umpeen.

On luultavaa, että maksuhäiriömerkinnän poistuminen aktivoi velallisia etenkin, jos he ovat vielä työikäisiä. Tästä aiheutunee yhteiskunnalle jossakin määrin säästöjä, mutta niiden määrää ei voida edes summittaisesti arvioida.

Luotonantajille saattaa aiheutua yksittäisiä luottotappioita siinä tilanteessa, että lopullisesti vanhentuneita saatavia koskevat maksuhäiriömerkinnät poistettaisiin, eikä velalliselle jäisi muita maksuhäiriömerkintöjä. Kuitenkin niillä velallisilla, jotka ovat laiminlyöneet myös myöhemmin syntyneiden velkojen maksamisen, jäisi yleensä voimaan tuoreempia maksuhäiriömerkintöjä.

Toisaalta luotonantajan luottoriskiä vähentää se, että ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanne merkittäisiin luottotietoihin. Näin ollen ne velalliset, jotka ovat aktiivisin toimin olennaisesti vaikeuttaneet velkojen maksunsaantia, voitaisiin rekisteröidä. Kun lisäksi ehdotuksessa laajennettaisiin luottotietojen kattavuutta koskemaan myös pitkäaikaista ulosottoa, ehdotus ei kokonaisuutena merkittävällä tavalla lisää luotonantajan luottoriskiä.

Ehdotettujen siirtymäsäännösten mukaan ulosottomies ilmoittaa viran puolesta luottotietotoiminnan harjoittajille maksuhäiriömerkinnät, jotka ovat sellaisilla velallisilla, joiden kaikki ulosotossa olleet saatavat ovat jo lopullisesti vanhentuneet. Tästä aiheutuu ulosottolaitokselle kertameno, joka ei kuitenkaan vaadi lisärahoitusta.

Esityksen mukaan luottotietorekisteriin merkittäisiin myös pitkäkestoiset toistuvaistulon ulosmittaukset. Rajana olisi edeltäneen kahden vuoden aikana yhteensä 18 kuukauden ajan jatkunut palkan, eläkkeen tai muun toistuvaistulon ulosmittaus. Ehdotus tarkoittaisi sitä, että osa velallisista saisi maksuhäiriömerkinnän, vaikka on tähän saakka siltä välttynyt. Tarkkaa tietoa siitä, kuinka monta velallista tämä vuosittain koskisi, ei ole. Suuntaa voidaan saada luvuista, jotka kertovat siitä, kuinka moni ulosottovelallinen on vapautunut taulukkomaksusta kahden vuoden ulosoton jälkeen. Vuonna 2008 tällaisia velallisia oli noin 8 000. Näin ollen vuosittain tuhansille velallisille aiheutuisi maksuhäiriömerkintä pitkäkestoisen ulosoton johdosta. Uudet maksuhäiriömerkinnät eivät kuitenkaan lisää kuluttajavelallisten taloudellisia ongelmia, koska tällainen maksuhäiriömerkintä ei ole kuluttajansuojalain (38/1978) mukaan peruste irtisanoa luottosuhdetta, jonka hoitamisessa ei ole ollut ongelmia.

Esityksessä ehdotetaan vuoden siirtymäaikaa ennen kuin ulosoton pitkäkestoisuudesta ryhdytään antamaan tietoja. Näin velallisille jäisi aikaa pyrkiä järjestämään taloudellista tilannettaan ja hoitaa velkojaan niin, että merkintä pitkäkestoisesta ulosotosta voitaisiin välttää.

Ulosoton pitkäkestoisuuden seuranta on tarkoitus toteuttaa tietojärjestelmän avulla. Tämä aiheuttaa jossakin määrin kustannuksia ulosoton tietojärjestelmän muuttamiseksi. Kustannukset eivät kuitenkaan vaadi lisärahoitusta. Kaksi vuotta on pitkäkestoisuuden rajana myös taulukkomaksujen perinnässä, ja tietojärjestelmässä tämä aikaraja on jo otettu huomioon. Muutos toteutetaan ULJAS-tietojärjestelmän käyttämiseen ja ylläpitämiseen varatuista varoista.

Uudistuksen toteuttaminen edellyttää, että ulosottotiedot on merkitty luottotietorekisteriin eritellysti, toisin sanoen velkakohtaisesti. Jos kuitenkin useampi velka tuomittu maksettavaksi samassa ulosottooperusteessa, niitä ei yleensä pystytä erottelemaan. Tässä tapauksessa maksuhäiriömerkintöjen tulee kuitenkin olla ulosottooperustekohtaisia. Luottotietolain 13 §:n 3 momentin mukaan luottotietorekisterin pitäjän on, jos se on rekisterinpitäjälle toimitettujen tietojen perusteella mahdollista, merkittävä rekisteriin, mitkä merkinnät aiheutuvat saman saatavan laiminlyönnistä. Ehdotuksen mukaan ulosottoviranomaiset toimittavat ulosoton tiedot velka- tai ulosottooperustekohtaisesti, joten samalla tavalla eriteltyinä tiedot tulee myös merkitä luottotietorekisteriin. Luottotietotoiminnan harjoittajat joutuvat järjestämään toimintansa niin, että tietojen poistaminen ja korjaaminen sekä lisätietojen merkitseminen on mahdollista velkakohtaisesti, tai jos useita velkoja on tuomittu maksettavaksi samassa ulosottooperusteessa, ulosottooperustekohtaisesti. Luottotietolain 2 §:n mukaan rekisteröidyillä on oikeus tulla arvioiduksi oikeiden ja asianmukaisten tietojen perusteella.

Velkajärjestelytietojen poistamisella luottotietorekisteristä ei liene merkittäviä vaikutuksia. Velallisen omasta hakemuksesta raukeamaan määrättyjen maksuohjelmien määrän odotetaan jäävän jatkossakin vähäiseksi ja yhä vähenevän velkojen vanhentumisesta johtuvan siirtymävaiheen jälkeen.

Myöskään sovintoa koskevien tietojen rekisteröimättä jättämisellä ja jo rekisteröityjen tietojen poistamisella velallisen pyynnöstä ei odoteta olevan merkittäviä käytännön vaikutuksia luottotietotoiminnan kannalta.

5 Asian valmistelu

Eduskunta edellytti luottotietolain säätämisen yhteydessä vuonna 2006, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi. Valmistelun aloittamiseen vaikutti myös se, että velalliset ovat joutuneet edellä todetulla tavalla epätasa-arvoiseen asemaan luottohäiriömerkintöjen suhteen.

Näistä syistä oikeusministeriö asetti 10.10.2008 työryhmän valmistelemaan luottotietolainsäädännön tarkistamista. Työryhmän toimeksiannon mukaan sen tuli ensinnäkin laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkittävät asianhallintatiedot voitaisiin nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Erityisesti työryhmää pyydettiin kiinnittämään huomiota pitkäaikaiseen toistuvaistulon ulosmittaukseen. Tavoitteeksi asetettiin parantaa luottotietojen luotettavuutta pitkäkestoisen ulosoton tilanteessa. Uudistus ei kuitenkaan saa toimeksiannon mukaan johtaa siihen, että suuri määrä kansalaisia joutuu maksuhäiriörekisteriin tilapäisten maksuongelmien vuoksi.

Toiseksi työryhmän tuli arvioida mahdollisuutta poistaa maksuhäiriömerkintä heti sen jälkeen, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen. Tältä osin tavoitteeksi asetettiin ylivelkaantuneiden kansalaisten palaaminen yhteiskunnan aktiiviksi toimijoiksi. Asettamis päätöksessä todetaan, että tämä tavoite on yhdenmukainen saatavan lopullista vanhentumista koskevien säännösten kanssa. Työ-

ryhmän tuli myös pohtia, mikä merkitys mahdollisella ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteella on.

Vielä työryhmän tuli arvioida, voidaanko nykyistä vanhempia tietoja antaa toimintaansa aloittavalle luottotietotoiminnan harjoittajalle. Lisäksi työryhmän harkintaan jätettiin, puututaanko luottotietosäännöksiin, jotka koskevat velkajärjestelytietoja.

Myöhemmin työryhmän tehtäväksi myös annettiin pohtia vahvistettujen sovintojen merkitystä luottotietojen kannalta.

Työryhmä kuuli työnsä aikana toimeksiannon mukaisesti tietosuojavaltuutettua, Suomen Kuluttajaliittoa, luotto- ja perintä-alaa (Suomen Perimistoimistojen Liitto ry ja Optum Perintäpalvelut), luottotietotoiminnan harjoittajaa (Suomen Asiakastieto Oy) ja talous- ja velkaneuvonnan edustajaa.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Euroopan komissio on perustanut vuonna 2008 asiantuntijaryhmän (Expert Group on Credit Histories, EGCH). Työryhmän tehtävänä on selvittää ratkaisuja, jotka edistävät luottotietojen saatavuutta Euroopan unionin alueella. Huomioon tulee ottaa myös kuluttajansuoja- ja tietosuojanäkökohdat. Työryhmä antaa suositusraporttinsa vuoden 2009 aikana.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ulosottokaari

1 luku. Yleiset säännökset

32 §. *Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin.* Pykälässä säädetään siitä, mitä tietoja ulosottolaitos antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka koskevat kahden uuden ulosottotietoryhmän antamista luottotietotoiminnan harjoittajille. Nykyisten estetietojen lisäksi ulosottotietoina annettaisiin tieto pitkäkestoisesta ulosotosta ja ulosotoperusteen jatkamiskanteen nostamisesta. Lisäksi pykälää muutettaisiin yleisperusteluissa todetuista syistä siten, että ulosotoperusteen määrääjän umpeen kuluminen johtaisi sitä saatavaa koskevan maksuhäiriömerkinnän poistamiseen.

Pykälän *1 momentin* mukaan luottotietotoiminnan harjoittajilla olisi oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta niistä ulosottoasioista, joissa on annettu varattomuusestetodistus tai 3 luvun 107 §:ssä tarkoitettu suppean ulosoton estetodistus. Tiedot annettaisiin myös silloin, kun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut edeltäneen kahden vuoden aikana yhteensä vähintään 18 kuukautta. Tällöin kyseessä olisi *pitkäkestoinen ulosotto*.

Momentti vastaa aikaisempaa sen osalta, että tietoja saadaan antaa salassapitovelvollisuuden estämättä ja kahdelta kuukaudesta. Käytännössä tietoja annetaan kuukauden erissä. Estettä tämän käytännön jatkumiselle ei ole.

Momentissa hiukan nykyistä täsmällisemmin ilmaistaisiin se, että esteellä tarkoitetaan nimenomaan varattomuusestettä. Merkitystä ei ole sillä, onko kyseessä varattomuuseste vai varattomuus- ja tuntemattomuuseste. Kummastakin säädetään lain 3 luvun 95 §:n 1 momentissa. Sen sijaan mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu niin sanottu ”muu este” ei johda maksuhäiriömerkintään.

Nykyiseen tapaan tiedot annettaisiin myös suppean ulosottoasian esteestä, josta säädetään lain 3 luvun 107 §:ssä. Luvun 99 §:ssä tarkoitettusta ilman vireillepanoa annettavasta varattomuustodistuksesta tietoja ei annettaisi jatkossakaan.

Momentissa puhuttaisiin monikossa luottotietotoiminnan harjoittajista, koska on odotettavissa, että alalle tulee lisää toimijoita. Momentissa myös aiempaa rajatumminkin tarkoitettaisiin vain luottotietotoiminnassa tarpeellisia asianhallintatietoja. Tarpeellisuuden arvioi ulosottomies. Esimerkiksi velallisen maksuyhteystietoja, jotka nekin kuuluvat asianhallintatietoihin, ei annettaisi, kuten ei tähänkään saakka.

Uutta olisi se, että varattomuustietojen ja suppean ulosoton esteiden lisäksi tiedot annettaisiin pitkäkestoisesta ulosotosta. Kyseessä tulee olla palkan, eläkkeen tai muun ulosotokaassa tarkoitetun toistuvaistulon ulosmittaus, joka on jatkunut kaksi vuotta niin, että ulosmittausaikaa on kertynyt yhteensä vähintään 18 kuukautta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kyseisen velallisen velkojen perimiseksi on ollut voimassa maksukielto kaksi vuotta mahdollisin lyhyin tauoin. Jos velalliselle on tehty maksusuunnitelma tai –sopimus, maksukieltoa ei silloin välttämättä ole annettu. Nämä tilanteet rinnastetaan ulosotokaassa ulosmittaukseen ja kahta vuotta pitempi maksusuunnitelma tai –ohjelma johtaisi siten maksuhäiriömerkinnän tekemiseen, kun kaksi vuotta on kulunut. Merkitystä ei olisi sillä, onko ulosmittaus ollut välillä keskeytyneenä vapaakuukausien vuoksi. Asia on kuitenkin ollut vapaakuukausienkin aikana vireillä. Jos taas asian tai asioiden vireilläolo välillä päättyy, ulosotosta annetaan estetodistus, josta tulee maksuhäiriömerkintä normaaliin tapaan.

Pitkäkestoisuuden kannalta ei olisi merkitystä sillä, kuinka monta saatavaa on ollut perinnässä ja ovatko perinnässä olleet saatavat saman hakijan vai eri hakijoiden. Velallisella saattaa olla yksi tai useampi niin huomattava velka, etteivät tulot ole riittäneet niiden maksamiseen kahden vuoden aikana. Pitkäkestoinen ulosotto voi johtua myös siitä, että velallisella on jatkuvasti ulosotossa eri velkoja siinä määrin, että toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kahden vuoden aikana vähintään 18 kuukautta.

Merkintä pitkäkestoisesta ulosotosta saataisiin säilyttää normaali luottotietolaissa säädetty säilytysaika, toisin sanoen kahdesta neljään vuotta tilanteesta riippuen. Estettä ei olisi sille, että tiedot ulosoton pitkäkestoisuudesta annetaan uudestaan. Käytännössä voidaan menetellä esimerkiksi siten, että ennen tiedon poistamista luottotietotoiminnan harjoittaja pyytää ulosotosta tiedon, onko ulosotto jatkunut uutta pyyntöä edeltävän kahden vuoden aikana vähintään yhteensä 18 kuukauden ajan. Jos tilanne olisi tämä, uusi tieto ulosoton pitkäkestoisuudesta voitaisiin rekisteröidä.

Ulosoton pitkäkestoisuutta koskevia merkintöjä ryhdyttäisiin tekemään vuoden siirtymäajan kuluttua.

Pykälän 2 *momentin* ensimmäinen virke koskee tilannetta, jossa kyseisen tuomion tai muun ulosotoperusteen määräaika tulee päättymään luottotietojen säilytysaikana. Tällöin jo etukäteen annettaisiin tieto luottotietotoiminnan harjoittajalle siitä, milloin määräaika päättyy, jotta maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa luottotietorekisteristä ilman eri peruuttamista tai ilmoitusta. Momentin mukaan jos määräaika päättyy ennen kuin neljä vuotta on kulunut estetodistuksesta, määräajan päättymispäivä ilmoitetaan samalla maksuhäiriötiedon myöhempää poistamista varten. Maksuhäiriömerkinnän säilytysaika tosin lasketaan vasta rekisteriin merkitsemisestä, mutta kun ulosottomies ei tätä päivämäärää voi ennalta määrittää, ratkaiseva päättymispäivän ennakoilmoittamiselle olisi neljän vuoden aika laskettuna estetodistuksen päivämäärästä.

Jos saatava vanhentuisi merkinnän mukaan aikaisemmin kuin kolmen vuoden kuluttua, tieto vanhentuneesta saatavasta on poistettava, vaikka säilytysaikaa olisi muutoin jäljellä. Jos taas kyseistä saatavaa koskevan maksuhäiriötiedon säilytysaika on pidentynyt uusien merkintöjen vuoksi neljään vuoteen, tietoa voitaisiin säilyttää yli kolme vuotta kuitenkin enintään ilmoitettuun vanhentumispäivään saakka. Ehdotettu momentti ei

myöskään estäisi sitä, että säilytysaika maksun vuoksi lyhentyy kahteen vuoteen. Momentti tarkoittaa siis sitä, että asiassa noudatetaan muutoin luottotietolain säilytysaikoja, mutta saatavaa koskeva tieto saattaa tulla vanhentumismerkinnän vuoksi poistettavaksi tätä aikaisemmin ilman eri pyyntöä.

Momentin 1-4 kohdassa säädettäisiin, milloin ulosottomiehen tulee peruuttaa luottotietotoiminnan harjoittajalle antamansa tieto. Ulosottomiehellä ei olisi velvollisuutta peruuttaa tietoja ilman velallisen pyyntöä. Osalla velallisista on joka tapauksessa lukuisia maksuhäiriömerkintöjä, joten yhden tiedon poistamisella ei ole käytännön merkitystä. Ulosottomiehen tekemä peruuttamisilmoitus tarkoittaisi samalla sitä, että luottotietotoiminnan harjoittajalla on velvollisuus poistaa tieto luottotietorekisteristä. Riittävää ei ole, että maksuhäiriötietoja vain täydennetään momentissa mainituilla tiedoilla, vaan kyseiset tiedot on kokonaan poistettava rekisteristä. Tämä edellyttää, että luottotietorekisteriä pidetään niin eritellyllä tavalla, että velka- tai ulosottoerustekohtainen poistaminen on mahdollista. Tarkoitus on, että peruuttamisilmoitukset tehtäisiin välittömästi, kun peruste siihen on syntynyt ja velallinen pyytää poistamista. Velalliselle saattaa joskus olla hyvinkin merkittävää, että maksuhäiriötiedot poistetaan välittömästi. Säännökset peruutusilmoituksista ulosottoerusteen määrääjän jatkamiskanteen osalta otettaisiin 2 luvun 28 §:n 1 momenttiin.

Ulosottomies peruuttaisi puheena olevan momentin *1 kohdan* mukaan antamansa tiedon ensinnäkin, kun velallinen on maksanut kokonaan saatavan, jota perittiin suppeassa ulosotossa. Säännös vastaa nykyistä lakia, ja johtuu siitä, että suppeassa ulosotossa velallisen kokonaisvarallisuutta ei pyritä selvittämään. Myös velallinen itse voi antaa tiedon suppeassa ulosotossa perittävänä olleen saatavan maksamisesta suoraan luottotietotoiminnan harjoittajille ehdotetun luottotietolain 18 §:n 1 momentin 4 kohdan ja 28 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan.

Ulosottomiehen tulisi *2 kohdan* mukaan ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille, kun pitkäkestoinen ulosotto päättyy. Päätymisen syynä saattaa olla se, että kaikki saatavat on maksettu tai että toistuvaistulon ulosmittaus päättyy esimerkiksi siitä syystä, että velallinen menettää työpaikkansa tai hänen tulonsa putoavat suojarajojen alapuolelle. Jolleivät kaikki perinnässä olleet saatavat ole tulleet maksetuiksi, asiassa annetaan varattomuusestetodistus, joka johtaa maksuhäiriömerkinnän tekemiseen. Velallisella itsellään ei olisi mahdollisuutta kääntyä suoraan luottotietotoiminnan harjoittajan puoleen ja vaatia poistamaan merkintää ulosoton pitkäkestoisuudesta. Vain ulosottomiehellä on asiasta luotettava tieto.

Kun ulosottoerusteen määräaika kuluu umpeen, ulosottomiehen tulee momentin ehdotetun *3 kohdan* mukaan velallisen pyynnöstä ilmoittaa asiasta luottotietotoiminnan harjoittajille maksuhäiriötiedon poistamista varten. Velallisella itsellään olisi oikeus kääntyä suoraan luottotietotoiminnan harjoittajien puoleen ja osoittaa, että saatava, jota koskeva maksuhäiriötieto on rekisterissä, on lopullisesti vanhentunut ulosottoerusteen määrääjän umpeen kulumisen vuoksi (ehdotettu luottotietolain 18 §:n 1 momentin 4 kohta). Säännös ei koskisi yrityksen maksuhäiriötietoja, koska ulosottoerusteen määrääjien aikaisuus on voimassa vain luonnollisen henkilön maksuvelvollisuuden osalta.

Siirtymäsäännöksillä huolehdittaisiin siitä, että ulosottomies viran puolesta ilmoittaisi poistettavaksi ne maksuhäiriömerkinnät, jotka ovat peräisin saatavista, joita koskevan ulosottoperusteen määräaika on jo kulunut umpeen.

Momentin 4 kohdassa olisi säännös siitä, että kun ulosottoperuste on kumottu tai ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton, ulosottomiehen tulee velallisen pyynnöstä peruuttaa luottotietotoiminnan harjoittajalle asiassa antamansa tiedot. Säännös vastaa asiallisesti nykyistä. Ulosotto voi käynnistyä jo lainvoimaa vailla olevan tuomion nojalla. Jollei velalliselta löydetä ulosmittauskelpoista varallisuutta, asiassa annetaan varattomuusestetodistus. Siinä tapauksessa, että tuomio myöhemmin kumotaan, myös maksuhäiriömerkintä tulee perusteettomaksi. Myös velallisella itsellään olisi oikeus vaatia maksuhäiriömerkinnän poistamista suoraan luottotietotoiminnan harjoittajalta sillä perusteella, että ulosoton perusteena ollut tuomio on kumottu. Kumoamisen ei tarvitse olla lainvoimainen. Ulosottoasian vireilläolo päättyy ja täytäntöönpanotoimet pääsääntöisesti peruutetaan ulosotokaaren 2 luvun 15 §:n mukaisesti heti, kun ulosottoperuste on kumottu. Sen sijaan ulosoton aiheettomuuden perusteella maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa vain ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen perusteella. Tällaiset tilanteet voivat vaihdella huomattavasti, ja vain ulosottomies pystyy määrittämään, onko ulosotto ollut aiheeton.

Jos muussa tapauksessa velallinen on maksanut saatavan ulosotossa, ulosottomies ilmoittaa velallisen pyynnöstä luottotietotoiminnan harjoittajalle maksusta, ja asiassa toimitaan tämän jälkeen luottotietolain mukaisesti. Tällainen maksuilmoitus johtaa yleensä luottotietolain 13 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun suorituksen maksamistiedon merkitsemiseen rekisteriin, jolloin säilytysaika lyhentyy lain 18 §:n 2 momentin mukaisesti kahteen vuoteen. Sääntely vastaa asiallisesti nykyistä.

Pykälän ehdotetun 3 momentin mukaan pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan nykyiseen tapaan luovuttaa sähköisessä muodossa. Momentissa olisi viittaus uuteen 2 luvun 28 §:n 1 momentin säännökseen siitä, että ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteesta annettaisiin tieto luottotietotoiminnan harjoittajille. Lisäksi momentissa olisi nykyiseen tapaan viittaus lain 3 luvun 113 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään rajoituksia alaikäistä koskevien luottotietojen antamiseen.

2 luku. Ulosottoperusteet

28 §. *Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus.* Pykälän nykyisessä 1 momentissa tuomioistuimille säädetään velvollisuus ilmoittaa ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteista ulosottomiehelle tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Pykälän 2 momentin mukaan tieto siitä, ettei kannetta ole nostettu, tulee merkitä velalliselle pyynnöstä annettavaan todistukseen.

Pykälä säilyisi muutoin ennallaan, mutta 1 momenttiin lisättäisiin yleisperustelujen alajaksossa 3.1 mainituista syistä säännös, jonka mukaan ulosottomies antaa tiedon jatkamiskanteen nostamisesta luottotietotoiminnan harjoittajille. Tällainen tieto tulee momentin mukaan peruuttaa, jos ulosottomiehelle osoitetaan, että kanne on jäänyt sillensä tai tutkimatta taikka on hylätty. Tieto poistettaisiin heti, kun tämä on osoitettu odottamatta ratkaisun lainvoimaisuutta.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Pykälän *1 momentissa* on lain voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Pykälän 2-4 momentissa ovat siirtymäsäännökset. Pykälän *2 momentin* mukaan uusia säännöksiä siitä, mitä tietoja ulosottomies antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle, sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa. Tämä tarkoittaa sitä, että uusien säännösten mukaisia tietoja ryhdytään antamaan heti lain voimaantultua, mutta jo aiemmin annettuja tietoja ei muuteta tai täydennetä muutoin kuin pykälän 3 ja 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Momentissa olisi siirtymäsäännös, jonka mukaan pitkäkestoista ulosottoa koskevia tietoja ryhdytään antamaan vasta vuoden kulutta lain voimaantulosta. Näin velallisille voitaisiin varata mukautumisaikaa.

Pykälän *3 momentin* säännöksillä pyrittäisiin viran puolesta korjaamaan luottotietorekisteri uuden lain mukaiseksi niissä tapauksissa, joissa ulosottolaitoksen antamat tiedot luottotietotoiminnan harjoittajille perustuvat sellaisiin ulosottoperusteisiin, joita koskeva määräaika on jo kulunut umpeen lain voimaan tullessa. Näissä tapauksissa ulosottomies huolehtii peruuttamisilmoituksen antamisesta. Peruuttaminen annetaan niissä tapauksissa, jotka voidaan löytää ulosoton rekistereistä tai joista muutoin saadaan selvitystä. Muissa tapauksissa velallisten tulee erikseen pyytää peruuttamisilmoitusta ulosottomieheltä tai vaatia yksittäisten saatavien poistamista määräajan umpeen kulumisen perusteella suoraan luottotietotoiminnan harjoittajilta.

Jotta ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteet saataisiin kattavasti merkityksi luottotietorekisteriin, pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että luottotietotoiminnan harjoittajille annetaan tieto myös ennen lain voimaan tuloa nostetuista jatkamiskanteista.

1.2 Luottotietolaki

13 §. *Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälän *1 momentissa* säädetään, minkälaisia tietoja saadaan henkilöluottotietoina tallettaa luottotietorekisteriin. Momentin nykyisen *3 kohdan* mukaan henkilöluottotietoina saa tallettaa viranomaisten toteamina maksuhäiriötietoina tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla, tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla. Yleisperusteluissa todetuista syistä kohdasta poistettaisiin maininta tuomioistuimen vahvistamasta sovinnosta. Näin ollen jos asia päättyy tuomioistuimen vahvistamaan sovintoon, asiaa ei rekisteröidä luottotietorekisteriin. Merkitystä ei ole sillä, onko sovinto vahvistettu vireillä olevan oikeudenkäynnin yhteydessä (oikeudenkäymiskaaren 20 luku) vai erityisessä sovittelumenettelyssä tuomioistuimessa.

Momentin *4 kohta* koskee ulosottotietojen rekisteröintiä. Sen mukaan ulosottotietoina saadaan tallettaa tiedot sellaisesta maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevasta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus. Kohtaa muutettaisiin ensinnäkin niin, että kohtaan lisättäisiin maininta siitä, että ulosottotiedot talletetaan asiakohtaisesti eriteltyinä. Näin halutaan varmistaa se, että maksuhäiriötiedot ovat poistettavissa, muutettavissa ja lisämerkinnöin täydennettävissä velkakohtaisesti. Jos usea velka perustuu samaan ulos-

otoperusteeseen, joudutaan käytännössä tyytymään ulosotoperustekohtaisuuteen. Kohdan tiivistämiseksi poistettaisiin maininta siitä, että ulosottotiedot koskevat vain maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa. Tämä on selvää ilman nimenomaista säännöstäkin.

Nykyisten estetodistuksia koskevien ulosottotietojen lisäksi henkilöluottotietona saataisiin tallettaa tieto pitkäkestoisesta ulosotosta ja ulosotoperusteen määräajan jatkamista koskevan kanteen nostamisesta. Näin ollen ulosottotiedot voisivat olla kolmenlaisia. Ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n 1 momentissa vastaavasti säädettäisiin, että luottotietotoiminnan harjoittajilla on oikeus saada kahden kuukauden ajalta tarpeelliset asianhallintatiedot varattomuusestetodistuksista, suppean ulosoton estetodistuksista ja pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosotto on pitkäkestoista silloin, kun velallisen toistuvaistulo on ollut ulosmittattuna vähintään yhteensä 18 kuukautta edeltäneen kahden vuoden aikana. Ulosottokaaren 2 luvun 28 §:n 1 momentissa olisi puolestaan säännös siitä, että ulosottomies ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille myös ulosotoperusteen määräajan jatkamiskanteet.

18 §. *Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisaikat.* Pykälässä säädetään siitä, milloin henkilöluottotietojen osalta maksuhäiriötiedot poistetaan, toisin sanoen niiden säilytysaika. Pykälän 1 momentin 2-4 kohtaa ehdotetaan muutettaviksi.

Momentin 2 kohta koskee velkajärjestelytietojen ja kuulutustietojen poistamista. Velkajärjestelytietojen osalta kohtaa muutettaisiin yleisperustelujen alajaksossa 3.2 todetuilla perusteilla niin, että velkajärjestelytiedot poistettaisiin kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen osoittaa, että tuomioistuin on määrännyt maksuohjelman raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta. Velallisen tulisi osoittaa tämä luottotietotoiminnan harjoittajalle esittämällä asiasta tuomioistuimen päätös. Säännös ei vaikuttaisi velkajärjestelytietojen säilyttämisaikoihin velkajärjestelyrekisterissä.

Momentin 3 kohta koskisi sellaisia ulosottotietoja, jotka poistettaisiin vain ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen perusteella. Kohtaan otettaisiin uusi säännös siitä, että maksuhäiriötiedot tulee poistaa heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon. Ulosottomiehelle yksin kuuluisi toimivalta määrittää, onko pitkäkestoinen ulosotto päättynyt. Kohdassa mainittaisiin nykyiseen tapaan välittömänä poistamisperusteena myös se, että ulosotto on todettu aiheettomaksi. Myös tällainen peruutusilmoitus kuuluisi kuten nykyisinkin ulosottomiehelle, eikä velallinen itse voisi tällä perusteella vaatia maksuhäiriömerkinnän poistamista.

Puheena olevassa 3 kohdassa mainitaan maksuhäiriötiedon välittömänä poistamisperusteena myös se, että ulosotoperuste on kumottu. Tämä säännös siirrettäisiin momentin 4 kohtaan, johon koottaisiin kaikki ne maksuhäiriötiedon poistamisperusteet, jotka voivat perustua ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen lisäksi siihen, että velallinen on osoittanut poistamisperusteen olevan käsillä.

Nykyiseen tapaan puheena olevassa 4 kohdassa säädettäisiin ulosottotiedon välittömästä poistamisesta, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa. Kohtaan lisättäisiin uusi säännös, jonka mukaan ulosottotieto tulee poistaa heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että kyseistä saatavaa koskevan ulosotoperusteen määräaika on kulunut umpeen. Samoin mää-

rääjan jatkamiskannetta koskeva merkintä poistettaisiin heti, kun rekisterinpitäjälle osoitetaan, että tällainen kanne on jäänyt sillensä tai tutkimatta taikka on hylätty.

24 §. *Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan yrityksen maksuhäiriötietoina saa tallettaa tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla, tuomioistuimen vahvistamalla sovinnolla taikka rekisteröidyn hyväksymän velkiselin protestilla. Yleisperusteluissa todetuista syistä kohdasta poistettaisiin tuomioistuimen vahvistamaa sovintoa koskeva kohta vastaavaan tapaan kuin henkilöluottotietojen osalta.

Momentin 3 kohta koskee ulosottotietoja, jotka saadaan rekisteröidä yrityksen maksuhäiriötietoina. Kohtaan lisättäisiin säännös siitä, että yrityksen maksuhäiriötietona saadaan varattomuustietojen lisäksi rekisteröidä myös pitkäkestoinen ulosotto. Pitkäkestoinen ulosotto tarkoittaisi ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n 1 momentin mukaan toistuvaistulon ulosmittausta, joka on jatkunut yhteensä vähintään 18 kuukautta edeltäneen kahden vuoden aikana. Yritykseltä voidaan ulosottokaaren 4 luvun 65 §:n nojalla ulosmittata toistuvaa elinkeinotuloa. On kuitenkin hyvin harvinaista, että yrityksen ulosmittaus jatkuu pitkään. Usein vakavissa maksuvaikeuksissa oleva yritys ajautuu konkurssiin tai sen osalta aloitetaan yrityssaneerausmenettely. Näin ollen ehdotetun säännöksen käyttö jäänee käytännössä vähäiseksi.

28 §. *Rekisterimerkintöjen säilyttämisaajat.* Pykälässä säädetään siitä, milloin tiedot poistetaan yritysluottotietorekisteristä. Pykälän 1 momentin 3 kohta koskee tilanteita, joissa ulosottotieto poistetaan vain ulosottomiehen peruutusilmoituksen perusteella. Kohdan mukaan tieto poistetaan heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon. Tämä säännös on uusi ja vastaa henkilöluottotietojen poistamista koskevan ehdotetun 18 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Nykyiseen tapaan kohdassa olisi lisäksi säännös siitä, että tieto poistetaan yritysluottorekisteristä myös silloin, kun rekisterinpitäjä saa ulosottomieheltä tiedon siitä, että ulosotto on ollut aiheeton. Velallinen ei voisi puheena olevan kohdan perusteella vaatia tietojen poistamista.

Momentin 4 kohdassa mainittaisiin puolestaan ne tiedot, joiden poistamista voi vaatia ulosottomiehen lisäksi velallinen itse. Tähän kohtaan siirrettäisiin aiemmin 3 kohdassa ollut säännös siitä, että tieto poistetaan, kun ulosottooperuste on kumottu. Nyt siis tällainen tieto voisi tulla joko ulosottomieheltä tai velallinen itse osoittaa, että ulosottooperuste on kumottu. Kumoamispäätöksen lainvoimaisuutta ei tässäkään edellytettäisi. Nykyiseen tapaan kohdassa säädettäisiin ulosottotieto poistettavaksi heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa on lain voimaantulosäännös. Myös tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Pykälän 2 momentissa ovat siirtymäsäännökset. Momentin mukaan luottotietotoiminnan harjoittajan on poistettava ne jo rekisterissä olevat tiedot, jotka ulosottomies ilmoittaa ulosottokaaren muuttamista koskevien siirtymäsäännösten mukaan. Tällaisia ovat tiedot

niistä velallisista, joiden kaikki ulosotosta annetut tiedot perustuvat sellaisiin ulosotto-perusteisiin, joiden määräaika on jo kulunut umpeen ennen lain voimaantuloa. Näin pyritään siihen, että maksuhäiriötiedot poistettaisiin mahdollisuuksien mukaan ilman velallisen pyyntöä silloin, kun kaikki velat ovat vanhentuneet lopullisesti. Kuitenkin myös velallinen itse voisi osoittaa luottotietotoiminnan harjoittajalle, että kyseisen ulosotto-perusteen määräaika on kulunut umpeen. Myös tässä tapauksessa sitä saatavaa koskeva tieto on kokonaan poistettava rekisteristä.

Pykälän 3 *momentin* mukaan rekisteristä tulee velallisen pyynnöstä poistaa ennen lain voimaantuloa tehdyt maksuhäiriötiedot, jotka perustuvat tuomioistuimen vahvistamaan sovintoon. Velallisen tulee tarvittaessa esittää luottotietotoiminnan harjoittajalle tuomioistuimen vahvistama kirjallinen sovinto. Velallisen pyynnöstä poistettaisiin myös ennen lain voimaantuloa rekisteriin merkityt tiedot siitä, että velkajärjestely on määrätty raukeamaan, jos määräys perustuu velallisen hakemukseen ja raukeamismääräyksen antamisesta on kulunut kolme kuukautta.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Luottotietolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 241/2006 vp) todetaan, että luottotietotoiminnan sääntelyllä on välittömät liittymäkohdat perustuslaissa säädettyyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan samoin kuin oikeuteen työhön ja elinkeinon harjoittamiseen. Suomen perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen käsittelystä on säädettävä laintasoisesti.

Käsillä olevassa esityksessä on kysymys yllä todetun lainsäädännön muuttamisesta ja täsmäntämisestä. Luottotietolaissa säädettiin luottotietotoiminnan harjoittamista koskevista yleisistä edellytyksistä ja rajoitettiin luottotietorekistereihin talletettavien tietojen sisältöä. Luottotietolaista ei hankittu perustuslakivaliokunnan lausuntoa, ja laki hyväksyttiin tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Ulosottoaarta koskevasta hallituksen esityksestä (HE 83/2006 vp) puolestaan hankittiin perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 42/2006 vp). Siinä ei puututtu tietojen luovuttamiseen luottotietotoiminnan harjoittajalle.

Pääosin tämä esitys koskee luottotietojen poistamista luottotietorekisteristä. Ainoat laajennukset luottotietorekisteriin merkittävien tietojen osalta koskevat pitkäkestoista ulosottoa ja ulosotto-perusteen jatkamiskanteen nostamista. Jos velallisen ulosmittaus on kestänyt kahden vuoden aikana yhteensä vähintään 18 kuukautta, kyseinen velallinen voidaan ainakin luotonannon näkökulmasta rinnastaa varattomaan henkilöön. Kun tietoja varattomasta henkilöstä voidaan antaa, on asianmukaista, että myös tietoja pitkäkestoisesta ulosotosta annetaan. Ulosotto-perusteen jatkamiskanteen merkitsemistä voidaan

pitää perusteltuna, koska esityksen mukaan määräajan umpeen kuluminen johtaisi ulosottotietojen poistamiseen. Vastapainona on tärkeää, että luotonantaja voi saada tiedon tapauksista, joissa velallisen maksuvelvollisuus saattaakin palautua.

Ehdotuksen mukaan ulosotosta annettaisiin tietoja kahden kuukauden ajalta, mutta ei sitä vanhempia tietoja. Tämä johtuu siitä, että ulosotosta ei enää jälkikäteen ole saatavissa virheettömiä tietoja. Tietoja on voitu poistaa myöhemmin luottotietorekisteristä tai tietoja on voitu korjata tai lisätä niihin velallisen pyynnöstä täydentäviä tietoja. Olisi velallisen oikeusturvan kannalta ongelmallista, jos hän joutuisi perusteettomasti vanhojen ulosottotietojen luovuttamisen vuoksi maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Keräämällä tietoja ulosotosta luottotietotoiminnan aloittaminen on mahdollista.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset eivät merkitse sellaista puuttumista yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, joka olisi vastoin perustuslain 10 §:n 1 momentin säännöksiä. Sääntelyä ei voida pitää myöskään sellaisena puuttumisena elinkeinon harjoittamisen vapauteen, joka loukkaisi perustuslain 18 §:ssä säädettyjä oikeuksia. Näin ollen lakiehdotukset voidaan hallituksen näkemyksen mukaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

**Laki
ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n ja 2 luvun 28 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä kesäkuuta 2007 annetun ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 32 § ja 2 luvun 28 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 luku
Yleiset säännökset

32 §
Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin

Luottotietotoiminnan harjoittajilla on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta niistä ulosottoasioista, joissa on annettu varattomuusestetodistus tai 3 luvun 107 §:ssä tarkoitettu suppean ulosoton estetodistus taikka toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut edeltäneen kahden vuoden aikana yhteensä vähintään 18 kuukauden ajan (*pitkäkestoinen ulosotto*). Jälkimmäisessä tapauksessa tiedot voidaan antaa uudestaan.

Jos kyseisen ulosottoperusteen 2 luvun 24 §:ssä tarkoitettu määräaika päättyy ennen kuin neljä vuotta on kulunut estetodituksesta, määräajan päättymispäivä ilmoitetaan samalla maksuhäiriötiedon myöhempää poistamista varten. Ulosottomiehen tulee lisäksi velallisen pyynnöstä peruuttaa annettu tieto, kun:

- 1) velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen saatavan;
- 2) pitkäkestoinen ulosotto päättyy;
- 3) ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen;
- 4) ulosottoperuste on kumottu tai ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton. Jos muu saatava tulee ulosotossa kokonaan maksetuksi tietojen luovuttamisen jälkeen, ulosottomiehen tulee ilmoittaa siitä velallisen pyynnöstä luottotietotoiminnan harjoittajille.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa. Lain 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettua kannetta koskevien tietojen antamisesta säädetään mainitun luvun 28 §:n 1 momentissa ja alaikäistä koskevien tietojen luovuttamisesta 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

2 luku
Ulosottoperusteet

28 §

Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus

Tuomioistuimen, jossa on nostettu 26 §:ssä tarkoitettu kanne, tulee välittömästi ilmoittaa siitä paikkakunnan ulosottomiehelle ulosoton tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Ulosottomiehen tulee antaa tieto kanteen nostamisesta luottotietotoiminnan harjoittajille. Tieto tulee peruuttaa, jos ulosottomiehelle osoitetaan, että kanne on jäänyt sillensä tai tutkimatta taikka on hylätty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Mitä 1 luvun 32 §:ssä säädetään, koskee myös lain voimaan tullessa vireillä olevia asioita kuitenkin niin, että pitkäkestoista ulosottoa koskevia tietoja ryhdytään antamaan vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Ulosottomiehen tulee ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille tiedot niistä velallista, joiden osalta saatavissa olevan selvityksen mukaan kaikki ulosottomiehen antamat tiedot perustuvat sellaisiin ulosottoperusteisiin, joita koskeva määräaika on kulunut umpeen ennen tämän lain voimaantuloa.

Luottotietotoiminnan harjoittajille annetaan tieto myös niistä ulosottomiehelle ilmoitetuista 2 luvun 26 §:ssä tarkoitetuista kanteista, jotka on nostettu ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

**Laki
luottotietolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun luottotietolain (527/2007) 13 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta, 18 §:n 1 momentin 2-4 kohta, 24 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta ja 28 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta seuraavasti:

13 §

Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Luottotietorekisteriin saa henkilöluottotietoina tallettaa:

-
- 3) *viranomaisen toteamina maksuhäiriötietoina* tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla;
- 4) *ulosottotietoina* tiedot asiakohteisesti eriteltyinä sellaisesta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus taikka tieto pitkäkestoisesta ulosotosta tai ulosottoperusteen määräajan jatkamista koskevan kanteen nostamisesta;
-

18 §

Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat

Luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

-
- 2) velkajärjestelytiedot ja kuulutustiedot kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä, josta tiedot ovat peräisin, kuitenkin velkajärjestelytiedot, joita koskeva maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen hakemuksesta, kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on rauennut;
- 3) ulosottotieto heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon tai tiedon sillä perusteella, että ulosotto on ollut aiheeton;
- 4) muu ulosottotieto heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottoperuste on kumottu, velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen velan, saatavaa koskevan ulosottoperus-

teen määräaika on kulunut umpeen taikka ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne on jäänyt sillensä tai tutkimatta taikka on hylätty;

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

2) tiedot maksun laiminlyönnistä, joka on todettu tuomioistuimen lainvoimaisella tuomiolla tai yksipuolisella tuomiolla taikka rekisteröidyn hyväksymän vekselin protestilla;

3) tiedot asiakohteisesti eriteltyinä sellaisesta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus taikka tieto pitkäkestoisesta ulosotosta;

28 §

Rekisterimerkintöjen säilyttämisaajat

Yritysluottotietorekisteristä on poistettava tiedot seuraavasti:

3) ulosottotieto heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon tai tiedon sillä perusteella, että ulosotto on ollut aiheeton;

4) muu ulosottotieto heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottoperuste on kumottu tai velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on poistettava lain voimaan tullessa rekisterissä olevat ulosottokaaren muuttamisesta annetun lain (/2009) voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 3 momentissa tarkoitettut tiedot välittömästi ulosottomiehen ilmoituksen jälkeen. Myös jos rekisteröity itse osoittaa, että ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen, kyseistä saatavaa koskeva tieto on poistettava rekisteristä.

Luottotietotoiminnan harjoittajan on poistettava lain voimaan tullessa rekisterissä oleva maksuhäiriötieto, jos rekisteröity osoittaa, että tieto perustuu tuomioistuimessa vahvistettuun sovintoon tai että velkajärjestely on määrätty raukeamaan hänen hakemuksestaan ja raukeamismääräyksen antamisesta on kulunut kolme kuukautta.

1.

Lag
om ändring av 1 kap. 32 § och 2 kap. 28 § i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utsökningsbalken av den 15 juni 2007 (705/2007) 1 kap. 32 § och 2 kap. 28 § 1 mom. som följer:

1 kap.
Allmänna bestämmelser

32 §
Rätt att få information för kreditupplysningsverksamhet

De som bedriver kreditupplysningsverksamhet har utan hinder av sekretess rätt att för en tid av två månader före begäran få för kreditupplysningsverksamheten behövliga ärendehanteringssuppgifter om sådana utsökningsärenden i vilka intyg över medellöshetshinder eller i 3 kap. 107 § avsett intyg över hinder som gäller begränsad utsökning har utfärdats eller utmätning av periodisk inkomst har fortgått sammanlagt minst 18 månader under de två föregående åren (*långvarig utsökning*). I det sistnämnda fallet kan uppgifterna ges på nytt.

Om utsökningsgrundens tidsfrist enligt 2 kap. 24 § löper ut innan det har gått fyra år sedan hinderintyget utfärdades, ska den dag tidsfristen löper ut samtidigt uppges för ett senare avförande av uppgifterna om betalningsstörning. På gäldenärens begäran ska utmätningssmannen återta de uppgifter som getts, om

- 1) gäldenären har betalt den fordran som drivits in genom begränsad utsökning,
- 2) den långvariga utsökningen upphör,
- 3) utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut,
- 4) utsökningsgrunden har upphävts eller utsökningen av någon annan anledning har varit ogrundad. Om en annan fordran i sin helhet blir betald vid utsökning efter det att uppgifterna om den har getts ut, ska utmätningssmannen på gäldenärens begäran underrätta dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet om saken.

De uppgifter som avses i denna paragraf kan lämnas ut i elektronisk form. Bestämmelser om lämnande av uppgifter om talan enligt 2 kap. 26 § finns i 28 § 1 mom. i det nämnda kapitlet och bestämmelser om utlämnande av uppgifter som gäller minderåriga finns i 3 kap. 113 § 2 mom.

2 kap. Utsökningsgrunder

28 §

Domstolens meddelande och utmätningssmannens intyg

Den domstol där talan enligt 26 § har väckts ska omedelbart underrätta utmätningssmannen på orten om saken för anteckning i utsökningens informationssystem. Utmätningssmannen ska ge dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet uppgifter om att talan har väckts. Uppgifterna ska återtas, om det för utmätningssmannen visas att talan har avskrivits, avvisats eller förkastats.

Denna lag träder i kraft den 2009.

Bestämmelserna i 1 kap. 32 § gäller även ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft, dock så att uppgifter om långvarig utsökning ska börja ges ett år efter ikraftträdandet.

Utmätningssmannen ska lämna dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet uppgifter om de gäldenärer för vilka enligt tillgängliga utredningar gäller att alla de uppgifter som utmätningssmannen ger baserar sig på utsökningsgrunder där tidsfristen har löpt ut innan denna lag har trätt i kraft.

Till dem som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska också lämnas uppgifter om talan enligt 2 kap. 26 § som utmätningssmannen har underrättats om och som har väckts innan denna lag har trätt i kraft.

2.

Lag om ändring av kreditupplysningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditupplysningslagen av den 11 maj 2007 (527/2007) 13 § 1 mom. 3 och 4 punkten, 18 § 1 mom. 2-4 punkten, 24 § 1 mom. 2 och 3 punkten och 28 § 1 mom. 3 och 4 punkten som följer:

13 §

Uppgifter om betalningsstörningar samt kompletterande information

I ett kreditupplysningsregister får så som personkreditupplysningar registreras

3) *uppgifter om betalningsstörning som konstaterats av en myndighet*, innefattande uppgifter om en betalningsförsummelse som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunnen dom eller tredskodom eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

4) *utsökningsuppgifter*, innefattande ärendespecifika uppgifter om utsökningsärenden i vilka hinderintyg har utfärdats eller uppgifter om långvarig utsökning eller väckande av talan som gäller förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist;

18 §

Lagringstider för anteckningar om betalningsstörningar och kreditvärderingsuppgifter

I ett kreditupplysningsregister registrerade anteckningar om betalningsstörningar ska avföras ur registret som följer:

2) uppgifter om skuldsanering och kungörelser, inom en månad från det att motsvarande anteckningar har avförts ur det myndighetsregister som uppgifterna härstammar från, dock uppgifter om skuldsanering där det på ansökan av gäldenären har bestämts att betalningsprogrammet ska förfalla, inom tre månader från det att gäldenären visar att betalningsprogrammet har förfallit,

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningsmannen har återtagit uppgiften om långvarig utsökning eller uppgiften på den grunden att utsökningen har varit obefogad,

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts, att gäldenären har

betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning, att tidsfristen för utsökningsgrunden för fordran har löpt ut eller att talan om förlängning av utsökningsgrundens tidsfrist har avskrivits, avvisats eller förkastats,

24 §

Uppgifter om företags betalningsstörningar samt kompletterande uppgifter

2) uppgifter om betalningsförsummelser som har konstaterats genom en domstols lagakraftvunnen dom eller tredskodom eller genom protest av en växel som den registrerade accepterat,

3) ärendespecifika uppgifter om utsökningsärenden i vilka hinderintyg har utfärdats eller uppgifter om långvarig utsökning;

28 §

Lagringstider för registeranteckningar

Ur register över företagskreditupplysningar ska information avföras som följer:

3) en utsökningsuppgift, så snart utmätningsmannen har återtagit uppgiften om långvarig utsökning eller uppgiften på den grunden att utsökningen har varit obefogad;

4) en annan utsökningsuppgift, så snart den registeransvarige har fått besked om att utsökningsgrunden har upphävts eller att gäldenären har betalat den skuld som drivits in genom begränsad utsökning,

Denna lag träder i kraft den 2009.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska omedelbart efter utmätningsmannens meddelande ur ett register avföra de uppgifter som avses i 3 mom. i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i lagen om ändring av utsökningsbalken (/2009) och som finns i registret när denna lag träder i kraft. Också när den registrerade själv visar att utsökningsgrundens tidsfrist har löpt ut ska uppgiften om fordran i fråga avföras ur registret.

Den som bedriver kreditupplysningsverksamhet ska avföra en uppgift om betalningsstörning som finns i registret när denna lag träder i kraft, om den registrerade visar att uppgiften baserar sig på förlikning fastställd av domstol eller att det på ansökan av den registrerade har be-

stämms att skuldsaneringen förfaller och det har gått tre månader sedan beslutet om förfall gavs.

Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2009

1. Seksuaalirikollisten hoito

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
puh. (09) 160 03
www.om.fi

PB 25
00023 STATSRÅDET
tfn (09) 160 03
www.jm.fi